

• Meatzaritza erraldoia •

Mineralen konkista Hego Amerikan

Meatzaritzan jarduten duten multinazionalak begiz jota dituzte Andeetako mendiak. Argentinan eta Txilen ekimen erraldoiak finkatu dira eta etorkizunari begira proiektu andana dabil bueltara. Javier Rodriguez Pardo ekintzaile ekologistak garbi du: “Argentinan ez da mineralik geratzen, horregatik ez gara inoiz herri meatzaria izan. Mineralak agortuak daude mundu osoan eta orain geratzen den apurraren bila datoz”.

GORKA BERASATEGI

URREA ETA ZILARRA izan ziren lehenengo. Azukrea, kautxua, kakaoa, kotoia eta kafea ondoren. Alfonbra altxa eta lur azpia zeinen aberatsa zen ohartzean, zinka, beruna, burdina, eztainua, kobrea eta, noski, petrolioa kanporantz bideratu ziren eta aditza lehenaldian jartzea ez da nahikoa.

Latinoamerikako herrialdeak independentzia prozesuaren bigarren mendeurrena ospatzen ari diren bitartean, askapen prozesua amaitu gabe dagoela ohartarazteko baliatu nahi dute aukera zenbait ahotsek. Meatzaritza erraldoia edo Megameatzaritzaren kasua adibide garbi bezain tamalgarria da.

“Mendietan geratzen diren mineralak sakanatuta daude. Mineral horiek ateratzea errentagarria ez zelako ez dira ukitu orain arte, baina gaurko teknologiarekin esplotazioa errentagarri zaie enpresei, horretarako basakeria egin behar badute ere”, dio Rodriguez Pardok, *Vienen por el oro. Vienen por todo* (urre bila datoz. Denaren bila datoz) liburuaren egileak. Izenburupean: *Las invasiones mineras 500 años después* (Meatze-inbasioak 500 urte eta gero).

Meatzaritza erraldoiari izenaren tamainako teknikak beharrezkoak zaizkio. Mendian partikula txikietan sakabanaturik dauden mineralak biltzeko, lur eremu zabalak lehertu behar izaten dira –zenbait kasutan mendiak oso-osorik–. Eztandaren ondoren arrokak batu eta errota berezietan xehatzen dira, harik eta irin apurraren tamainara murrizten diren arte. Partikula horiek salda kimikoz betetako putzu zabaletan nahastea da azken pausoa, metala gainontzeko materiatik banantzeko. Saldaren osagaiak zianuroa, merkurioa eta azido sulfuri-

koa izaten dira, besteak beste. “Megameatzaritzaren bitartez 20 tona arroka lehertu behar izaten da urrezko eraztun bat lortzeko. Ikaragarria da ingurumenari egiten zaion kaltea. Mendiak lehertzeko unean harrotzen den hautsak mineralak askatzen ditu airera, eta inguruetan bizi den jendearen biriketaraino iristen dira beruna, merkurioa, artsenikoa edota uranioa. AEBetan, uranio meatzeen inguruetan frogatu zen haur jaio berri asko ezpainak zatiturik jaiotzen direla eta minbizi indizeak normala baino dezente altuagoak direla hauts horren ondorioz. Gure lurretan zabaldu nahi diren zenbait meatze mota berekoak dira”.

Rodriguez Pardok gaineratu duenez, meatzeetan erabiltzen diren azido eta toxikoak lur azpizko uretara isurtzen dira: “Horrek, noski, ura erabilezin bihurtzen du geroz eta eskasia handiagoa pairatzen duten gure nekazal eremuetan. Eta tontorretan, meatzeak egiteko, glaziarrak txikitzen ari dira Barrick Gold eta gainontzeko enpresak. Glaziarrak dira gure ur bermerik garrantzitsuena eta munduko ur geza erreserbarik handiena”.

Aktibista honek meatzaritza erraldoiaren aurkako borrokari eskaini dizkio azken hamar urteak eta ekologismoari azken hogeita hamarrrak. Movimiento Antinuclear del Chubut elkarteko sortzaile da eta Red Nacional de Acción Ecologista-ren fundatzaileetako bat. Argentinan barrena asteak ematen ditu ustiapen arriskuak zein diren herritarrei jakinaraziz eta erresistentzia elikatuz. Jardueraren ondorioek kezkatuta, herritar talde antolatuek eratu dira meatzaritza enpresek irrika agertu duten inguru bakoitzean. Aldi berean Barrick

Goiko irudian, Javier Rodríguez Pardo ekintzaile ekologista. Eskuinekoetan, meatzaritza erraldoiaren adibidea La Alumbra arroan (Argentina). Mendian partikula txikitien sakabanaturik dauden mineralak biltzeko, lur eremu zabalak lehertu behar izaten dira, zenbait kasutan mendiak oso-osorik.

Gold eta gainontzeko multinazionalak, biztanleriaren oniritziaren bila, jarduerari buruzko mezu baikorrak zabaltzen ari dira. Komunikabideak, politikariak eta unibertsitateak dira meatzaritza usteko onurak zerrendatzeko topatu dituzten adiskide leialak.

“Lanpostuak sortuko dituztela diote behin eta berriz. Hori da enpresen argudio nagusia, baina faltsua da erabat. Egia da meatzea egiten ari diren bitartean eskulan merkea behar dutela. Behin ustiapena funtzionamenduan hasten denean, ordea, prozesu guztia oso teknifikatua dago eta behar diren langileak kualifikatuak dira. Kanpotik datoz denak. Beraz, bertako jendearentzat ez dago lanpostu askorik. Are gehiago, gehiengoa nekazaritzatik bizi da eta jendearen ogibidea arriskuan ipintzen dute azidoen eta toxikoen isurketekin”.

Betaurrekoak kopetaraino altxa eta irribarre batekin kontatu du Rodríguez Pardok nola Patagoniako Esquel herrian multinazional baten proiektua birrindu zuten mobilizatutako herritarrek. Baina segituan jarri ditu betaurrekoak berriz sudurraren puntan, eta berriz zimurtu du kopeta, Andeen luzera zipriritintzen duten proiektuei buruz hitz egiteko: “Ikaragarria da meatze bakoitzak behar duen baliabide kontsumoa. Ustiategi bakar batek Argentinako probintzia batek adina argindar eskatzen du. Eta urari dagokionez, hiru edo lau metro kubiko segundoko. Hau da, familia batek egun oso batean kontsumitzen duena xahutzen du istant batean”.

“Mendiak lehertzeko uanean harrotzen den hautsak mineralak askatzen ditu airera eta inguruetan bizi direnen biriketara iristen da beruna, merkurioa, artsenikoa edota uranioa”

JAVIER RODRIGUEZ PARDO, EKOLOGISTA

Mineralen ustiapena enpresentzako erren-tagarria izan dadin estatuek natur baliabideak oparitan eskaintzea ezinbestekoa dela uste du ekologistak. “Kasurik penagarriena Pascua-Lama ustiatetikoa da [Argentinako San Juan probintzian. Txileko lurak ere hartzen ditu]. Gobernadoreak 500 KW-ko argindar sarea eraiki zuen Barrick Gold enpresaren meatzearen atariraino eta herritarrek hileroko kontu-agirian ordaindu zuten, ezarri zitzairen tasa berriaren bidez. Argindarra ordaintzen diruz laguntzen die estatuak eta urarekin berdintzatzen da. Gainera, glaziarretatik nahi adina hartzen dute”.

Pentsa liteke administrazioak horrelako erraztasunak eskaintzen dituela, meatze jarduerak estatuari eman diezazkiokeen diru sarrerengatik. Uste hori okerra dela garbi dago Rodríguez Pardoren arabera: “Enpresek irabazien %3a uzten dute. Kontuan izan behar da, baina, herrialdetik irteten denaren deklarazioa helmugako portuan egiten dela eta ez irteerakoan. Deklarazioa zinpekoa da. Eta beraz, edozein astakeria onartzen du paperak. Horrez gain, Patagoniako kasua lotsagarria da. Ondasunak hegoaldeko portuetatik esportatzeagatik %5eko zerga-hobaria eskura daiteke eta, orduan, estatuak %2a ordainduko lioke enpresari gure mineralak kanpora eramatearren”.

Hegoamerikan independentziaren bigarren mendeurrena ospatzen ari direnean, lapurreta- ren bosgarrena ere zenbatu daiteke. ■